

blättern vor >>

ŁACHA subst. f., ab 1313; auch *lacha*. **1**) ‘Fluß oder sein ehemaliges Bett, das einen flachen See bildet’ – ‘odnoga rzeki lub dawne jej koryto tworzące płytkie jezioro’: (1313) 1877–1908 KodWP II 306, STP *Definimus, ut limites istius monasterii incipiant a gurgite sive lacha*. ○ (1349) 1847–1887 KodPol II 710, STP *Plebanus... est dotatus... lacha, dicta antiqua Dobrzicza,... incipiendo a fluvio Visla... usque ad lacum Liestnicza*. ○ 1474 WierzbWarsz 20, STP *Boleslaus... dux Mazouie... toti communitati dicte ciuitatis Warschouiensis caudam Wyssla, nuncupatam lacha, que in prata ciuilia violenter erupuit et emanauit effluxitque,... dedimus... piscatoribus nostris*. ○ 1497 ZapWarsz nr 1782, STP *Jako gya na zasthawysku, na lasche,... nye pobral ryb*. ○ (1565) 1961–1962 LustrMalb 127, SPXVI *Czwarte jezioro Montawa [...] leży nad łachą wiślną; która łacha uczynić może wedle szczęśliwego połowu mc. 15*. ○ (1595) 1598 KlonFlis F2, SPXVI *Tedyć powiedam iż Wiśtá dwoiáka. Iedná Sámicá / druga Lachá / nowem Co ćieczę rowem. (marg) Naturalis alueus sámicá. Torrens láchá quia aestate ficatur vel certé non nauigatur*. ○ 1691 Bardz.Luk. 115, L *Tam rzeka wielka w lachy się rozchodzi*. ○ 1690–1693 Chrośc.Luk. 173, L *Końmi tam były wydeptane pasze, J iuż wytarte smugi w onéy lasze*. ○ (1802–1804) 1907 Niemc.Puławy 23, DOR *Czoło okazałej trzody, wszedłszy do zimnej łachy aż po same boki, pije*. ○ vor 1808 Mag.Mskr., L *Lacha, iest to wyboczenie rzeki ze swego koryta, które kępe oblewa*. ○ (1816) 1978 Malwina 62 *Malwina weszła na wał, który panował nad brzegiem łachy [...] ij] bronił [łogród] od szkodliwych wylewów*. ○ (†1910) 1951 Konopn.Now.I 87, DOR *Z dała widać było rzeczną łachę, która się od Łukni odbiła, idąc kręto w łąki*. ○ (†1912) 1950 Prus Kart.II 16, DOR *Naprzeciw (...) wpada, a raczej leniwie wtacza się do Wisły strumień, czyli staw, zwany łachą, która oddziela ogrody pałacowe od łąk i gajów Kępy*. ○ (1930) o. J. Zar.Chusta 176, DOR *Powolutku zanurza się w płyciutkiej łasze i zaraz wraca na słońce*. – (SŁA), STP, SPXVI, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. **2**) ‘Untiefe, Sandbank’ – ‘piaszczysta mielizna na rzece, ławica’: (1911) 1949–1951 Sienk.Pust.I 129, DOR *Rzeka wówczas opadła i odstłoniła szerokie łachy piaszczyste, które ułatwiły przystęp do wałów*. ○ 1950 Was.W.Gwiazdy 198, DOR *Na białym piasku nadbrzeżnej łachy znaczyły się we wszystkie strony misternie wydeptane dróżki ptasich łapek*. – (SŁA), DOR. ◇ **Var:** *lacha* subst. f., (1595) 1598 KlonFlis F2, SPXVI ○ [LBel.] vor 1808 Mag.Mskr., L – (SŁA), SPXVI, TR, L, SWIL, SW (m.u.); *łacha* subst. f., (1565) 1961–1962 LustrMalb 127, SPXVI ○ (1595) 1598 KlonFlis G3v, SPXVI – (SŁA), SPXVI, SWIL, SW, LSP, DOR. ◇ **Etym:** mhd. *Lache* subst. f., ‘Lache, Pfütze’, LEX, nur für Inh. 1. ○ **Konk:** *ława* subst. f., bel. seit 1869–1870, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für

Inh. 2; *ławica* subst. f., bel. seit †1872, Sw, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 2;
mielizna subst. f., bel. seit 1780–1786, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 2;
odnoga (rzeki) subst. f., bel. seit 1372, STP, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh.
1. ◊ **Der:** *łaszka* subst. f., [hapax] (1570) 1962 LustrMalb 28, SPXVI *Od
rybaków z Palceva za rybitwią w busztychu, to jest od łaszki za tamą mc.
6/12*. Nur für Inh. 1. ❖ Der Erstbeleg für Inhalt 1 (lat. *gurgis* ‘Abgrund,
worin sich Wasser stürzt, strudelndes Gewässer; Strömung’) paßt schlecht
zu der von allen Wörterbüchern (auch STP) angegebenen Bedeutung
‘Flußarm usw.’. Vielleicht bezeichnete das Wort zunächst eine durch eine
Überschwemmung (s. *violenter erupuit* im Beleg von 1474) verursachte
Wasserlache und erst später (wohl bereits im Beleg von 1349, s.o.) den
dabei entstandenen seichten Flußarm. Inhalt 2 ist vielleicht eine
Kontamination mit *ława* ‘Sandbank’ (Erstbeleg Pol Obrazy II 276, DOR;
zuerst gebucht bei SWIL). Es fällt auf, daß noch Mag[[ier]] Mskr., L *lacha*
schreibt und LINDE nur diese Form kennt. Die Schreibweise <łacha> von
1565 LustrMalb, SPXVI kann vom Herausgeber (1961) stammen.

blättern vor >>